

9.3.2016

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

Asia Käräjäoikeusverkoston uudistaminen; summaaristen asioiden käsittelyn keskittäminen

Käräjäoikeusverkoston uudistamista koskevan esityksen mukaan niin sanottujen summaaristen asioiden käsittely keskitettäisiin siten, että niitä käsiteltäisiin kussakin hovioikeuspiirissä enintään kahdessa käräjäoikeudessa. Esityksen mukaan keskittämissuunnitelmaa ja summaaristen asioiden käsittelypaikkoja on tarkoitus täsmentää jatkovalmistelussa.

Me allekirjoittaneet käräjäoikeuksien laamannit katsomme, että summaaristen asioiden käsittelyn järjestäminen esityksessä ehdotetulla tavalla ei ole hyvä eikä tarkoituksenmukainen ratkaisu. **Summaarisia asioita tulisi käsitellä edelleen kaikissa käräjäoikeuksissa tai ainakin esitettyä useammassa käräjäoikeudessa.**

Summaariset asioiden käsittelyä ei tule keskittää vain joihinkin käräjäoikeuksiin. Käräjäoikeusverkoston uudistustyön tuloksena käräjäoikeuksien lukumäärä vähenee ja niiden keskimääräinen koko kasvaa. Jokaisessa käräjäoikeudessa on ja niihin on muodostettavissa summaaristen asioiden käsittelyyn keskittyvä yksikkö. Yksiköissä olisi asioiden käsittelyyn koulutettu ja erikoistunut henkilökunta, joka on tottunut käsittelemään suuria asiamääriä. Asioiden virastokohtainen keskittäminen parantaa käsittelyn tehokkuutta ja samalla myös lainkäytön tasalaatuisuutta vastaavalla tavalla kuin esityksessä tavoitellaan. Oikeudellista harkintaa edellyttävät ja muutoin oikeudellisesti vaikeat asiat voidaan helposti siirtää, vaikeusasteesta riipuen, käräjänotaareille tai käräjätuomareille.

Myös käräjänotaarien koulutustarpeet siviiliasioissa puoltavat summaaristen asioiden säilyttämistä kaikissa käräjäoikeuksissa. Nykyinen käsittelyjärjestelmä pystyy lisäksi vastaamaan riitautettujen asioiden haasteisiin keskitettyä järjestelmää paremmin. Riitautetut asiat tulee käsitellä myös jatkossa nykyisissä oikeuspaikoissa.

Summaarisia asioiden käsittely voidaan järjestää myös siten, että asioista muodostetaan valtakunnallinen työpino, joka on eri käräjäoikeuksissa olevien asioihin erikoistuneiden käräjäsihteerien hoidettavana. Vastaavien työpinojen käsittelystä on saatu hyviä kokemuksia muun muassa oikeusaputoimistoissa ja maanmittauslaitoksessa. Yhä pidemmälle menevä digitalisaatio puoltaa pikemminkin töiden tekemistä hajautetusti kuin esityksen mukaisissa keskitetyissä yksiköissä.

Ongelmaksi koettuja käräjäoikeuksien erilaisia työtapoja voidaan yhtenäistää keskinäisen yhteistyön ja työtapojen kehittämisen kautta. Lainkäytön yhtenäisyys summarissa asioissa voidaan saavuttaa varsin pienellä koulutuspanostuksella. Käräjäoikeudet ovat perustaneet tässä tarkoituksessa summaaristen asioiden vastuutuo-

mareiden verkoston.

Summaaristen asioiden keskittämisellä ei ole saavutettavissa niitä säästöjä ja hyötyjä, joita esityksellä tavoitellaan. Keskittämisestä aiheutuisi päinvastoin merkittäviä lisäkustannuksia sekä henkilöstölle huomattavaa ja tarpeetonta haittaa. Keskityksen toteuttaminen edellyttäisi huomattavia toimitilainvestointeja niissä käräjäoikeuksissa, joihin asiat on esitetty keskittäväksi. Vastaavia investointeja ei ole tarpeen tehdä, mikäli asioita käsitellään myös jatkossa kaikissa käräjäoikeuksissa.

Käräjäoikeuksissa ammattinsa osaava henkilökunta on käsitellyt summaariset asiat korkeatasoisesti ja tehokkaasti. Summaarisiin asioihin erikoistunut henkilökunta ei tulisi todennäköisesti siirtymään keskityspaikkakunnille, kuten esimerkiksi Joensuuusta Kouvolaan, Raaseporista Vantaalle tai Sodankylästä Kajaaniin. Siten valtava määrä ammattitaitoa ja osaamista menisi hukkaan henkilökunnan siirtyessä muuhun työhön kotipaikkakunnalleen tai jäädessä työmarkkinoiden ulkopuolelle, ja keskitysyksiköihin tulisi rekrytoida ja perehdyttää uutta henkilökuntaa.

Merkittävä osa käräjäoikeuksien henkilökunnasta on lisäksi ollut pitkään määrällä katoavissa virkasuhteessa, koska käräjäoikeuden vakituisia virkoja ei ole saanut täyttää rakenneuudistuksen valmistelun aikana. On vaara, että käräjäoikeudet menettävät tämän nuoren, osaavan ja hyvät tietotekniset taidot omaavan henkilökunnan keskittämisen yhteydessä. Tämä johtaa puolestaan siihen, että käräjäoikeudet eivät voi hyödyntää tietoteknisiä järjestelmiä parhaalla mahdollisella tavalla välittömästi keskittämisen jälkeen.

Summaaristen asioiden keskittämistä ei tule missään tapauksessa toteuttaa siitä aiheutuvat henkilöstöpoliittiset haitat ja ongelmat huomioon ottaen rakenneuudistuksen yhteydessä, vaan myöhemmin vähitellen.

Käräjäoikeuksissa, joihin summaariset asiat esityksen mukaan on tarkoitus keskittää, ovat Itä-Uudenmaan ja Pohjanmaan käräjäoikeutta lukuun ottamatta yksikielisiä. Esityksen toteuttaminen heikentäisi siten ruotsin kielen asemaa erityisesti Ahvenanmaan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksien alueella. Myöskään saamenkieliset asiakkaat eivät saisi edes vastaavia palveluita omalla äidinkielellään Kainuun tai Oulun käräjäoikeudessa kuin he tällä hetkellä Lapin käräjäoikeudessa saavat.

Anders Cederberg
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus

Klaus Ekelund
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus

Kristina Fagerlund
Ålands tingsrätt

Jukka Heikkilä
Päijät-Hämeen käräjäoikeus

Riku Jaakkola
Etelä Pohjanmaan käräjäoikeus

Martti Juntikka
Satakunnan käräjäoikeus

Seppo Karvonen
Vantaan käräjäoikeus

Jyrki Kiviniemi
Lapin käräjäoikeus

Tapani Koppinen
Keski-Suomen käräjäoikeus

Hannu Lindgren
Pohjois-Savon käräjäoikeus

Juhani Mähönen
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus

Tuomas Nurmi
Helsingin kärjäoikeus

Kenneth Nygård
Varsinais-Suomen kärjäoikeus

Petteri Palomäki
Tuusulan kärjäoikeus

Hannu Rantalainen
Etelä-Karjalan kärjäoikeus

Kimmo Saarela
Kemi-Tornion kärjäoikeus

Olli Saunaoja
Espoon kärjäoikeus

Juha Tervo
Ylivieska-Raahen kärjäoikeus

Marja Virtanen
Etelä-Savon kärjäoikeus

Jorma Väyrynen
Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus